

FÜGGELÉK

Sárospataki Barnabás „Természetbúvár tábor szervezésének szakmódszertani és pedagógiai szempontú elemzése” című TDK dolgozatához

FÜGGELÉK – I. MELLÉKLET	2
FÜGGELÉK – II. MELLÉKLET	14
FÜGGELÉK – III. MELLÉKLET.....	16
FÜGGELÉK – IV. MELLÉKLET	34
FÜGGELÉK – V. MELLÉKLET.....	38
FÜGGELÉK – VI. MELLÉKLET	40
FÜGGELÉK – VII. MELLÉKLET	41
FÜGGELÉK – VIII. MELLÉKLET.....	42

FÜGGELÉK – I. MELLÉKLET

A tábor előzetes programterve

A célcsoport:

Elsősorban nyolcosztályos gimnázium tanulói, továbbá, nem hangsúlyosan bár, de számítok öregdiákok részvételére is. Az életkor tehát 12-19(21-22) év között oszlik el.

A tábor teljesen fakultatív, ennek megfelelően az iskola tanulóiból egyéni érdeklődés és a baráti társaságok mentén választódnak ki a tábor résztvevői

Létszám: 30-35 (túljelentkezés esetén maximum 40) fő

A tábor időpontja: 2012. július 3-10-ig

Fontos előzmények:

A szervező iskolában hagyománya és híre van a tábor szervezőjének. Hasonló táborból számtalan volt már az iskolában, nagyon hasonló legutóbb három évvel korábban. Ez azt jelenti, hogy vannak jól bevált receptek. Azonban ennek a munkának nem pusztán ezen receptek visszaismétlése a célja, hanem, hogy a megszokás vonzásától elszakadva, azok kritikus, felülvizsgált változatait, alternatíváit állítsa össze egy új táborprogrammá, melyben az eddigi problémák, lehetőség szerint, kiigazításra kerüljenek.

Az, hogy a táboroknak hagyománya van, azt is jelenti egyben, hogy a tábor körülbelül fele törzsközönségnek tekinthető – ami szerintem nagyon fontos –, és ők látens módon közvetítik a tábor értékrendjét, szabályait, és hagyományozzák mindig a következő generációra.

(Például, a táborközönség nemcsak azért nem fog alkoholizálni, mert a szigorú és következetes napirend ezt nem teszi lehetővé, nemcsak azért mert „nincs rá idejük”, nemcsak azért mert mélyen tisztelik a táborvezető tanárt és előírásait, de még csak nem is azért, mert van más lehetőségük lázadói késztetéseik szublimációjára, szabadságvágyuk kiélésére, hanem azért sem, mert akik már „otthon vannak” a táborban azoknak eszébe sem jut, és ezzel azt közvetítik: ez itt egyáltalán nem szokás.)

A tábor céljai

1. A csoportban, közösségben tartalmasan eltöltött idő örömeinek, facilitáló szerepének megéreztetése. A „tartalmasság” igénylésére és megvalósítására való képesség kialakítása.
2. A csoportos feladatvégzés, tanulás örömteliségének, sikerességének megmutatása.
3. Egymás segítségének, a másik ötleteire, szempontjaira való fogékonyság kialakítása
4. A természeti szépségekre való fogékonyság kialakítása. A természethez való ragaszkodás megalapozása
5. A környezettudatosság felébresztése, a természeti értékek emberi szemszögből nézve közvetett és közvetlen fontosságának megértetése.
6. Az élővilág sokszínűségének (nem lexikális!) bemutatása. (Ez részben a fenti két célt is szolgálja.)
7. Biológiai ismeretek közvetítése. (Szigorúan és határozottan alárendelve a fenti három célnak.)
8. Csoportos, és önálló, szakmai segítséget nélkülöző megismerési készségek kialakítása.
9. A mozgás, az aktív életvitel értékességének, fontosságának és élvezetességének hangsúlyozása.
10. Az alkotás örömeinek megéreztetése. A használati tárgy készítés lehetőségeinek kínálása praktikus ismeretként, örömteli, produktív tevékenységként. (És alternatívaként a fogyasztói társadalom értékrendjével szemben.)
11. Népművészeti értékek bemutatása, a néphagyomány tiszteletének megalapozása.
12. Nyelvi (és logikai) intelligencia fejlesztése, bizonyos gondolkodási módok, készségek elsajátíttatása.
13. Kreativitás és humor fejlesztése.

A tábor programja

Idő		TEVÉKENYSÉG MEGVALÓSÍTÁSI MÓD	CÉLOK	MÓDSZER
július 3.	8:00-11:30	Utazás: Csapatok kialakítása Bemutakozás: ismerkedő játékok Közös „rejtvényfejtés”	1. 2. 3. 12. 13.	Játék
	11:30-13:00	Kerékpározás a szállás felé (erdészeti utakon is)	1. 4. 9.	Munkáltatás
	13:00-14:00	Ebéd: ajándékozással és „kommunista” ételmegosztás	1. 3.	Munkáltatás
	14:00-15:00	Kerékpározás a szállásra	1. 4. 9.	Munkáltatás
	15:00-16:00	Szállás, szobák elfoglalása	-	-
	16:00-17:00	Tájékoztató: lehetőségek, szabályok ismertetése	(1. 4. 9.)	(Előadás Megbeszélés)
	17:00-18:30	Szabad tevékenység, fürdés	-	-
	18:30-19:30	Vacsora	-	-
	19:30-20:30	Szabad tevékenység, fürdés	-	-
	20:30-22:00	Vetítőjáték párokban	1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 12. 13.	Szemléltetés Magyarázat Játék
	22:00	Csicsi-bubu, villanyleó	-	-
július 4.	7:00-8:00	Ébresztő, játékos reggeli „torna”	1. 9.	Munkáltatás
	8:00-9:00	Reggeli, napi program ismertetése	-	-
	9:00-13:00	„Forgószínpad”: Rovarhálózás	1. 2. 4. 5. 6. 7.	Munkáltatás Kooperatív oktatás Szemléltetés
		„Forgószínpad”: Fásszárúak bemutatása	1. 2. 4. 5. 6. 7.	
		„Forgószínpad”: Zászlófestés viaszolt batikmódszerrel	1. 2. 10. 11.	
		„Forgószínpad”: Mikroszkópozás: vízi gerinctelenek	1. 2. 4. 5. 6. 7.	
		„Forgószínpad”: Pollinátorok színpreferenciája	1. 2. 4. 5. 6. 7. 8.	
		„Forgószínpad”: Kártyaszövés	1. 2. 10. 11.	
	13:00-14:00	Ebéd	-	-
	14:00-15:00	Szabad tevékenység, csendespihenő	-	-
	15:00-17:00	Rövid kirándulás és számháború	1. 4. 9.	Játék
	17:00-19:00	Vízi gerinctelenek gyűjtése patakból	1. 2. 3. 4.	Szemléltetés

		(plusz: gát, vízimalom építése, stb.)	5. 6. 7. 8. 9.	Munkáltatás Játék
	19:00-20:00	Vacsora	-	-
	20:00-22:00	Társasjátékozás, fürdés	-	-
	22:00	Csicsi-bubu, villanyleó	-	-
július 5.	7:00-8:00	Ébresztő, játékos reggeli „torna”	1. 9.	Munkáltatás
	8:00-9:00	Reggeli, napi program ismertetése	-	-
	9:00-18:00	Rövid vagy hosszú gyalogtúra, közben: Frizbizés, játékok „Ad hoc” biológiai ismeretek átadása Tájékoztató ismeretek átadása	1. 4. 5. 6. 7. 9.	Munkáltatás Szemléltetés Magyarázat Játék
	18:00-19:00	Szabad tevékenység, fürdés	-	-
	19:00-20:00	Vacsora	-	-
	20:00-22:00	Tábortűz, népdaltanítás	1. 11.	(Magyarázat)
	22:00	Csicsi-bubu, villanyleó	-	-
július 6.	4:30-7:00	Fakultatív madárgyűűzés	4. 5. 6. 7.	Szemléltetés (Munkáltatás)
	7:00-8:30	Ébresztő, reggeli, napi program ismertetése		
	8:30-12:30	„Forgószínpad”: Pollinátorok virágtípus preferenciája	1. 2. 4. 5. 6. 7. 8.	Munkáltatás Kooperatív oktatás Szemléltetés
		„Forgószínpad”: Lágyszárúak határozása	1. 2. 4. 5. 6. 7.	
		„Forgószínpad”: „Kotkoda”-készítés	1. 2. 10. 11.	
		„Forgószínpad”: Víztisztaság vizsgálat	1. 2. 4. 5. 6. 7.	
		„Forgószínpad”: Mikroszkópozás: szövetminták, bagolyköpet, rovarok	1. 2. 4. 5. 6. 7.	
		„Forgószínpad”: Íjászkodás	1. 2. 11.	
	12:30-13:30	Ebéd	-	-
	13:30-15:00	Szabad tevékenység, csendespihenő(!)	-	-
	15:00-19:00	Langallósütés	1. 2. 10.	Munkáltatás
		Nemezelés	1. 2. 10. 11.	
	19:00-21:00	Moldvai táncbáz	1. 9. 11.	Munkáltatás
	21:00-23:00	Éjszakai kerékpártúra	1. 4. 9.	Munkáltatás
	23:00	Csicsi-bubu, villanyleó	-	-
július 7.	8:00-9:00	Ébresztő, reggeli, napi program ismertetése	-	-
	9:00-13:00	Szentmise az érintetteknek	1.	-

		Szabad tevékenység a többieknek, és a hazaérkezőknek	-	-
	13:00-14:00	Ebéd	-	-
	14:00-15:00	Szabad tevékenység, csendespihenő	-	-
	15:00-19:00	Rövid túra Idegenvezetési terepek felmérése	1. 2. 3. 4. 6. 7. 8. 13.	Munkáltatás Kooperatív oktatás Tanulói kisea.
	19:00-20:00	Vacsora	-	-
	20:00-21:00	Szabad tevékenység, fürdés	-	-
	21:00-22:30	Torpedó	1. 2. 3. 12. 13.	Játék
	22:30	Csicsi-bubu, villanyleó	-	-
július 8.	8:00-9:00	Ébresztő, reggeli, napi program ismertetése	-	-
	9:00-16:00	Kerékpártúra, közben: Frizbizés, játékok „Ad hoc” biológiai ismeretek átadása	1. 4. 5. 6. 7. 9.	Munkáltatás Szemléltetés Magyarázat Játék
	16:00-18:00	Idegenvezetési terepek felmérése	1. 2. 3. 4. 6. 7. 8. 13.	Játék Munkáltatás Kooperatív oktatás
	18:00-19:00	Szabad tevékenység, fürdés	-	-
	19:00-20:00	Vacsora	-	-
	20:00-22:30	Éjszakai akadályverseny	1. 2. 3. 7. 12. 13.	Játék Munkáltatás Kooperatív oktatás
	22:30	Csicsi-bubu, villanyleó	-	-
július 9.	8:00-9:00	Ébresztő, reggeli, napi program ismertetése	-	-
	9:00-13:00	Idegenvezetések bemutatása	1. 2. 3. 4. 6. 7. 8. 13.	Munkáltatás Kooperatív oktatás Tanulói kisea.
	13:00-14:00	Ebéd	-	-
	14:00-15:00	Szabad tevékenység, csendespihenő	-	-
	15:00-18:00	Sportprogram, bajnokságok	1. 9.	Játék
	18:00-19:00	Szabad tevékenység, fürdés	-	-
	19:00-20:00	Vacsora	-	-
	20:00-23:00	Szemelvények az idegenvezetésekből	1. 2. 3. 4.	Munkáltatás

			6. 7. 8. 13.	Kooperatív oktatás Tanulói kisea.
	23:00	Csicsi-bubu, villanyleó	-	-
július 10.	8:00-9:00	Ébresztő, reggeli	-	-
	9:00-13:00	Eredményhirdetés, jutalmazás, köszönet, takarítás, táborzáró	-	-
	13:00-14:00	Ebéd	-	-
	14:00-17:00	Hazautazás	-	-

Részletes feladattervek

A csoportok kialakítása:

A csoportok/csapatok kialakítása a diákok személyiségének ismeretén alapszik. Hat csoport létrehozását tervezzük. Ezeket a csoportokat összefogó/segítő szerepben egy-egy (vagy esetleg kettő) öregdiák/végzős koordinálja. A csoportok korösszetétele értelemeszerűen minél heterogénebb. Fontos, hogy a csapatokban legyenek barátok is egymás mellett, de ismeretlenek is összekerüljenek, segítsük, serkentsük új kapcsolatok kialakulását. A „nehéz esetek” kerüljenek olyan csoportvezetőkhez, akik elég talpraesettek e diákok inklúziójához. (Nem utolsó szempont ebben az esetben csapattagoknak is empatikusabb, toleránsabb gyerekeket választani.) A csoportalakítás véglegesítése a csapatvezetők beleegyezésével történik, ezután kezdődhet (a vonaton) a közös munka. A játékok ezen csapatok közötti versenyként működnek, pontozásra kerülnek, és a pontok a tábor folyamán összeadódnak.

Az eddigi tapasztalatok szerint a legjobb szándék ellenére is lesz egy-két olyan csapat, akik nem tudnak eléggé összefogni a közös tevékenységekben, különösen a tábor folyamán fokozatosan kialakuló versenyhelyzet nyomása alatt. A csoportok zártságának csökkentésére és a versenyhelyzet enyhítésére a következő javaslataim vannak:

1. A forgószínpad rendszerében minden állomásnak van egy szakértői csoportja. Az állomásokon nem csak egy-egy táborszervező van, egy-egy diák a szakértői csoportból is, aki persze körönként cserél.
2. Az idegenvezetési feladathoz és az éjszakai akadályverseny játékhöz a csapatok választhatnak maguknak külső szakértőt. Az idegenvezetéshez szakmai segítséget kérhetnek egy másik csapat a vetítés játékban legjobb tagjától. Az éjszakai akadályversenyben pedig a torpedójátékban kialakult sorrend szerint választhatnak egy

tagot a másik csapatból. Minden csapathoz különböző csapat külsőse érkezik az éppen fennálló összesített ponteredmény fordított arányában. *(Pl.1.: A lódarázs csapat harmadik az összesített eredménye szerint, ezért abból a csapatból választhat szakértőt az éjszakai akadályversenyhez, amelyik negyedik lett a torpedó játékban. Pl.2.: Bonyolultabb kicsit a helyzet a másik esetben, mivel a vetítő játék páros és nem csapatjáték, ezért ha az aranyos bábrabló csapat ötödik (utolsó előtti) az összesített eredménye szerint, ezért abból a csapatból választhat szakértőt (nyilván a csapatból legjobbat) az idegenvezetéshez, amelynek a vetítő játékban legsikeresebb tagja második a többi csapat legjobbjai között.)* Ez elég komplikáltnak hangzik, de a lényege könnyen megérthető, a konkrét megvalósítás pedig rajtam múlik. A szakértők a saját csapatuknak is pontot szereznek, megkapva annak a csapatnak az aktuális eredményét, akiknek segítettek. A csapatok folyamatos átalakulása, eltünteti a versenyhelyzet hátrányait, de nem szünteti meg annak előnyeit. Tanulsága, hogy mindenki lehet győztes, megfelelő együttműködés esetén.

3. A sportversenyeken az érdeklődésnek megfelelően új csapatok alakulnak.
4. A mindenkivel (nem csak a csapattagokkal) való együttműködés fontosságának sugalmazása

Bemutakozó játékok

Mindenki válaszoljon a csapatban a következő kérdésekre:

1. Hogy hívják, melyik osztályba jár?
2. Hol volt már eddig a nyáron?
3. Mire vár a legjobban a nyáron?
4. Mi lenne, ha ő egy (...) lenne? (A többiek kérdezik, pl. étel, állat, felnőtt, jármű, stb.)

Közös „rejtvényfejtés”

Egy-két barchoba, Mr.X., vagy szó „master-mind” lejátsszása. Ezután egy feladatlap közös megoldása, rajta gondolkodtató feladatok, keresztrejtvény, logi-sztori, stb. (A csapatvezetők ismerik a szabályokat, ügyelnek a csapattagok bevonására.)

Ebéd

Az otthonról hozott szendvicseket egy nagy leterített ponyvára tesszük, mindenki szabadon választhat, vagy megoszthatja mással az ebédjét.

Szabad tevékenység

A szabad tevékenység pingpong forgózás, focizás, frizbizés, továbbá számos táblás társasjátékot is biztosítunk. Az idő ilyen jellegű eltöltése nagyrészt megy spontán is, de ügyelni kell a lézengők megfogására.

Vetítő játék

A játék párokban történik, a párok egyik tagja felsőbb, a másik tagja alsóbb éves, ez lehetővé teszi a kisebbek bevonódását, figyelmük szétszóródása elkerülhető. Képeket vetítünk, és a pároknak meg kell nevezniük a képen látottakat. A játék pontozása önállóan, a játék közben zajlik, becsületjáték.

Eleinte híres márkás termékeket, sztárok fotóit vetítjük, majd egy átvezető szöveggel, amely közvetíti azt, hogy most más környezetbe kerültünk, s ezek ismerete éppen olyan fontos, ám elgondolkodtató, hogy mégsem ismerjük, stb., áttérünk növények illetve állatok vetítésére. Ezeknél a képeknél két pont jár, ha segítség nélkül meg tudja nevezni a páros a fajt, de ezután elhangzik valamilyen segítség, elsősorban szójátékba rejtve fejthető meg a képen látható növény/állat, s az így kapott helyes válasz még mindig ér egy pontot. Így más módon is sikerélményhez lehet juttatni, akár a kisebbeket is.

Forgószínpad

A két forgószínpados program hat-hat állomással a fent leírt „egy marad, többi továbbmegy” típusú szakértői csoportos kooperatív rendszerben működik. Az állomások elosztásánál figyelembe vesszük, hogy a változatosság érdekében ne kövessék hasonló témájú állomások egymást. Itt viszont most tematikus rendben (helyenként összevonva) tárgyalom őket

1. **Rovarhálózás:** Egy kaszálóra kiállítva megbecsültetjük a csoporttal a réten található rovarfajszámot. Ezután fűhálóval körbeküldjük a diákokat. Számtalan faj lehet így összefogni, mindegyikről lehet külön-külön is mesélni, összességében pedig demonstráltuk a rovarvilág változatosságát és számosságát.
2. **Pollinátorok szín, illetve faj preferenciája:** Színpreferencia vizsgálata esetén kartonból készített, cukoroldattal feltöltött művirágokon, a fajpreferencia vizsgálatánál pedig valódi, jól megkülönböztethető virágok látogatottságát nézzük és strigulázzuk. Még érdekesebb (de nagyobb előképzést igényel), a rovarcsoportok megkülönböztetése a vizsgálat folyamán.

3. **Fásszárúak bemutatása:** A környéken található fásszárú fajok bemutatása, megkülönböztető jegyeik, érdekességeik demonstrációja
4. **Lágyszárúak határozása:** A környéken található lágyszárúak bemutatása, megkülönböztető jegyeik, érdekességeik demonstrációja, továbbá az egyszerű dichotómikus, (és más „színes-szagos”) határozókönyvek használatának alapjai.
5. **Mikroszkópozás:** Mikroszkópok alatt lehet nézegetni a kihelyezett szövet, döglött rovar, bagolyköpet, apró vízi gerinctelen mintákat.
6. **Vízminőség vizsgálat:** A közeli patakból fogott vízi gerinctelenek indikátorhatásának ismertetése, a víz minőségének meghatározása ennek alapján (kis „színes-szagos” útmutatólappal). Ezután néhány gyors, látványos színváltozással járó kémiai vízminőség-vizsgálati módszer bemutatása.
7. **Zászlófestés viaszolt batikmódszerrel:** A csapatok elkészíthetik saját zászlójukat viaszolt batik technikával.
8. **„Kotkoda”-készítés:** Egy egyszerű népi játék elkészítése.
9. **Kártyaszövecs:** Gyors technika karkötő készítésére. Erre és minden kézműves állomásra igaz, hogy a rendelkezésre álló idő nem feltétlenül elég a teljes mű elkészítéséhez, de arra igen, hogy elkezdjék és menjen annyira, hogy ezután önállóan befejezhessék a szabad foglalkozások ideje alatt.
10. **Íjászkodás:** Hagyományos reflexíjak kezelésének megmutatása, megtanítása, célba lövés.

Számháború

A terepviszonyok és az előkészíthetőség függvényében játszható két helyben választott csapattal, zászlóval, vagy a nélkül, de akár a hat csapat is összemérheti erejét egy CNWS (Complex Number War System) típusú játékban.

Kirándulások, patakvizsgálat, madárgyűűzés

Ezek a programok spontán jellegük miatt pedagógiaailag nem különösebben tervezhetők. A felkínálkozó ismeretterjesztési lehetőségeken kapni kell, érdekességekkel minél több diákot megfogni, több szakképzett szervező esetén egyszerre több ismeret átadására is van lehetőség. Mindemellett viszont teret kell hagyni a játékoknak, a túra közben kialakuló önálló közösségi tevékenységeknek.

Tábortűz

A tábortűz vezetését részben a felsőévesekre bízom, ők mondják meg, mik legyenek, kísérhetik gitárral stb. Fontos, hogy bizonyos „mélyebb értelmű” együttesek alkotásainál röviden ismertessék, ők mit gondolnak az adott szám jelentéséről, így talán a kisebbeknek is mondanak valamit ezek a művek.

Ezen kívül egy-két közismert népdal énekeltetésével illetve egy, maximum kettő népdal megtanításával erősíteném a 11. számú cél megvalósulását.

Langallósütés, nemezelés

A táborhelyen lévő kemencében langallót sütünk. A dagasztással, hagyma, kolbász, szalonna aprításával körülbelül tíz gyereket lehet foglalkoztatni.

Ezzel párhuzamosan futna a nemezelés. A nemezlap gyúrása hosszú tevékenység, adott esetben korábban is el lehet kezdeni, ekkor még csak 3-4 fél óránként váltott emberre van szükség. A nemezlap taposásával már 5-10 diákot lehet elfoglalni.

Aki sem a langallósütésbe, sem a nemezelésbe nem tud éppen bekapcsolódni, annak lehetőséget kell adni szabad tevékenységre, de mindkét program váltott „műszakot” igényel, így végül mindenki bekapcsolódik.

Táncház

A táncház tartására külön „kiszálló” ismerős táncegyületi tagokat alkalmazunk. A számos tánctanár és az élőzene lehetővé teszi a rugalmasságot. A moldvai táncok nagy része körtánc, így a korosztályra jellemző szégyenlősség, páralakítással szembeni ellenállás nem okoz nagy gátat a programban. Sőt még arra is van esély, hogy jól érezzék magukat benne.

Idegenvezetés

Miután a táborlakók bizonyos mértékű jártasságot szereztek a biológiai terepfelmérésben, egy-egy kb. fél hektáros, változatos növényvilágú területet kapnak. Ezt fölmérve, a helyi élővilágot tanulmányozva, és saját egyedi ötleteikre támaszkodva egy tréfás, 20 perces idegenvezetést terveznek. A produkciókat a zsűrinek mutatják be a területen, akik az alábbi szempontok szerint értékelnek: szakmaiság, humor, időkeret, csapattagok egyenlő bevonása, ötletesség, változatosság (10:5:5:10:5:5 arányban). A legötletesebb részleteket a csapatok a szállás közös helyiségének adottságaira adaptálva mutatják be az egész tábornak.

A táborban zajló tevékenységeknek tulajdonképpen ez a produktuma, ebben megjelenik/megjelenhet mindaz, amit a tábor folyamán birtokba vettek. Ezért is fontos, hogy a legjobb részeket egymásnak is közösen megmutassuk.

Torpedó

A játék csapatokban zajlik. A klasszikus torpedójáték kvízzátékkal való ötvözése révén úgy lehet egy adott mezőre lépni, hogy a mezőhöz tartozó kérdésre válaszolni kell.

A villámkérdések a gyors továbblépést, a mezők és a kérdések közötti egyértelmű hozzárendeltség pedig az összes csapat állandó figyelmét igényli, hiszen a „rablás” csak úgy valósítható meg, ha újra ugyanazt a mezőt kérik, amelyikre valamelyik korábbi csapat nem tudta a választ. A kérdések megválaszolásán túl a hajó találatok és süllyesztések pluszpontot jelentenek.

A csapatok maguknak vezetik pontjaikat. A kérdések megbeszélésére (bár rövid idő van, de) van lehetőségük, így bár különböző mértékben, de minden csapattag részt vesz a megoldások kitalálásában.

A kérdések a tábori eseményekkel kapcsolatos (ezért kidolgozása a táborban esedékes), elsősorban nem szakmai jellegű kérdések (bár olyan is lehet közte) gyakran szójátékokkal, speciális gondolkodást igénylő „nyakatekert” megoldásokkal.

(Pl.: Melyik falun tekertünk át Fenyőfő után? (Válasz: Nem is jártunk Fenyőfőn!) Melyik mikroszkópozott állat áll kapcsolatban a pofonokkal? (Válasz: Füles planária) Hány éves a táborvezetőség összesen (+-10év)?)

Sportprogram

Több, a helyszíntől függő sportágban, társasjátékban fakultatív jelentkezés alapján versengenek az ott megválasztott csapatok.

Éjszakai akadályverseny

A forgószínpadok témaira épülő, gyors, játékosan gondolkodtató, vagy cselekvő feladatokat oldanak meg a csapatok egy rövid erdei körpálya állomásain.

Táborzárás

A csapatok eredményeinek kihirdetésén túl nagy hangsúlyt kell fektetni a személyes, pozitív megerősítésekre, a csoportok és az egyes diákok erősségeinek, nélkülözhetetlenségük

felmutatására. Tulajdonképpen, terv szerint nem is igazán egy verseny eredményhirdetése ez, mivel a csapatok annyiféleképpen keveredtek, többretűen alakultak, hogy végeredményben mindenki nyertes. Itt fontos az, hogy aki mégsem került jó helyzetbe, azokat valami „mondvacsinált” – de valójában igaz – „ürüggyel” kiemeljük, megerősítsük. Reflektálunk mindazon szellemi és szemléletbeli értékekre, amiben fejlődünk a tábor folyamán. A közösen, együtt töltött idő értékeinek kiemelése is fontos.

FÜGGELÉK – II. MELLÉKLET

A tábor végleges programterve

Július 3. – szerda:

- csődület: 5:55 Déli-pu., 1. vágány vége
- füstös megindul: 6:25 Veszprém – átszállás – érkezés Zirc-re kb. 8:30-kor
- Zirc-ről tekergés a Cuha-patak völgyében Vinyére
- megszállás, fatányéros lakomázás, mulatozás, szabad csapatok megalakulása (Betyárok, Gazfickók, Zsiványok, Haramiák, Lókötk, Csirkefogók)
- portyázás a Hódos-ér völgyébe, gát- és vízimalom –építés
- tivornya
- képes fényjáték Barnabással
- vánkös, surgyé és szunyóca

Július 4. – csütörtök:

- martalóc duhajkodás, abrakolás
- lovasportyázás Csesznek-re, egész napos csatangolás Szabó Borssal, Ördög-árok és Kő-völgy – természetfigyelés, lakomázás
- este tivornya, tábortűz, daltanulás Kingával és barátáival, esti mese Borssal
- vánkös, surgyé és szunyóca

Július 5. – péntek:

- martalóc duhajkodás, abrakolás
- lovas forgószínpad
- 1. turnus:
  - o rovarhálózás Patyussal
  - o faismeret, csalitozás Szokival egy jó szittya-kávé mellett
  - o görcsövezés Pistivel
  - o zászlókészítés Picurral
  - o patakvizsgálat Barnabással
- lakoma
- 2. turnus:
  - o színes rovarcsapdázás Picurral
  - o bagolyköpet vizsgálat Szokival és Pistivel
  - o lágyszárú növények vizsgálata Barnabással
  - o méhek és életük Patyussal
  - o szalagszövés Kingával és Zsuzsival
- csatangolás Likas-köre, numerikus csata
- éjjeli útonállás
- vánkös, surgyé és szunyóca

Július 6. – szombat:

- martalóc duhajkodás, abrakolás
- délelőtti terepkiosztás
- lakoma
- lovasportya
- tivornya
- este csapatos kockavetés és kártyázás, képes fényjáték
- vánkös, surgyé és szunyóca

Július 7. – vasárnap:

- martalóc duhajkodás, abrakolás (szabad templomjárás)
- betyárvirtus egyénileg és csapatokban, betyár főzőverseny (nem betyárfőző verseny!), csapatos erőfitogtatás Gyurival
- közben lakoma
- éjszakai lovasportya 1.: Sz.B., S. B., 2.: harmatosan Pistivel és Szokival
- vánkös, surgyé és szunyóca

Július 8. – hétfő:

- martalóc duhajkodás, abrakolás
- terepfölkészülés
- tájékozási csatangolás, mely egyben a XXII. Túlélő TETRISZ Mekk Elek részlegének akkreditált túrája is, pályakitűző: Szabó Antal
- betyárgyakorlatok (bk., azaz betyárok kedvéért: készület a betyárestre)
- tivornya
- torpedró és vetítés
- vánkös, surgyé és szunyóca

Július 9. – kedd:

- martalóc duhajkodás, abrakolás
- zsákmányolás
- terepbemutatók, előadások
- gyalogos vagy kerékpáros csatangolások (besorolás alatt), közben lakoma
- tivornya
- tábortűz, színes betyár-est
- vánkös, surgyé és szunyóca

Július 10. – szerda:

- martalóc duhajkodás, abrakolás
- táborzárás
- lovasportya Veszprémbe
- füstös: 16:00 – Veszprém
- érkezés: 17:34 - Déli-pu.

A műsorváltozás jogát fenntartjuk!

FÜGGELÉK – III. MELLÉKLET

A tábori program részletező leírása

Az alábbiakban a tábori események részletező leírása következik számos fényképpel illusztrálva. Itt nagyrészt tartózkodni fogok az elemző, szakmai szempontú magyarázatoktól, sőt helyenként egyenesen informális stílusra váltok át. Célom, hogy legalább kis részét visszatükrözzem a tábor hangulatának, megpróbáljam hitelesen bemutatni az ott történeteket. Úgy vélem ez a „komolytalanság” fontos a teljes kép kialakításához.

Ugyanakkor itt hivatkozom mindazon szakmódszertani megoldásokra, melyeket a tábor folyamán alkalmaztunk, s melyek közül a komplikáltabbak leírása a *Függelék* további részeiben olvasható. A tábor szakmai elemzését a dolgozat 4. fejezetében végzem el.

Július 3. – szerda

Izgalmakkal kezdődött már a tábor előestéje, mivel akkor jutott eszébe a MÁV-nak, hogy a vonat, melyben kocsit foglaltunk Veszprém és Zirc között, valójában nem is közlekedik vágányfelújítás miatt. Póltóbusz természetesen volt, csak arra ugyebár nem igen lehet felrakni a kerékpárokat. Még szerencse, hogy vannak olyan segítőkész szülők, akiknek furgonja is van...

Az állomáson, a vonat mellett várakozva, már megismerkedhettünk tábori példaképeinkkel, vagy legalábbis körözési fényképeikkel Angyal Bandinak, Sobri Jóskának, Rózsa Sándornak, és még egynéhány neves betyárnak. A csapatok már itt megkapták feladatként: a korabeli körözési leírás alapján azonosítsák Rózsa Sándort!

Búcsút intettünk a szülőknek, s miután mindenki megmelegedett a vonaton, a szervezői beosztás szerint meg is alakultak a csapatok, név szerint: a Csirkefogók, a Lókötők, a Haramiák, a Zsiványok, és a Gazfickók. A szervező „csapat” a Betyárok címet viselte.

A csapatok elfoglaltak egy-egy fülkét, és az összekovácsolódás beindítása céljából a végzős illetve

1. kép
Rózsa Sándor a vonatra is
kifüggesztett képe

öregdiákok által levezetett ismerkedő játékok (ld. 2012-es programterv) után logikai feladatlapokon törtük a fejünket. Mire megérkeztünk Veszprémbe, már kész csapatokként folytathattuk a tábort.

Veszprémbe buszra szálltunk és hamarosan megérkeztünk Zircra. Itt hosszasan alkalmassági vizsgálata következett a kerékpároknak, és „lovasaiknak”. Szerencsére Bors szigorú elvárásait mindenki teljesítette a gyorsulási és fékpróbán.

Kalandos út következett Vinyére. A Porva-Csesznek vasútállomásig vezető, pirossal jelzett út nem éppen kerékpáros túrázásra lett kitalálva, a többség azonban élvezetes kalandként élte meg a patakot újra és újra keresztező ösvény nyújtotta kihívásokat, s végül már ebédidő tájékán sikerült megérkeznünk Vinyére.

A szállás elfoglalása és az ebéd után a csapatok közelebbi kapcsolatba is kerültek a Cuha-patakkal, melybe eddig a szerencsésebbeknek csak a biciklikereke ért. A cél az volt, hogy minél esztétikusabb és működőképesebb gáttal duzzasszák fel a patakot. Az öt csapat jóvoltából egy egész kis vízlépcső alakult ki a vízfolyás egy rövid szakaszán. A lényeges és érdekesebb feladat ezután következett volna: bodzaágból vízimalmot szerkeszteni a patakra, erre azonban sajnos már nem jutott idő.

2. kép
Átkelés kerékpárokkal a Cuha-patakon

A délután folyamán adtunk valamennyi szabadidőt is. Hála a szállás kertje nyújtotta adottságoknak, a táborozók szinte kivétel nélkül, az egész tábor folyamán ezeket az időket részben sporttal, részben a tábor folyamán később megismert kézműves foglalatosságokkal, részben társasjátékokkal töltötték. Természetesen a mobiltelefonokhoz nyúlni szigorúan tilos volt, de nem kellett sok időnek elteltie, hogy senkinek se hiányozzanak.

Vacsora után páros vetélkedővel egybekötött vetítést vezetett a dolgozat szerzője. A párok kialakítása úgy történt, hogy a párt alkotó személyek együttes életkora nem haladhatta meg a 32 évet. Így biztosítva volt a kisebbek nagyok által történő felkarolása.

A vetítő vetélkedő lényege a programtervben olvasható, röviden: először sztárokat, majd állat és növényfajokat kell felismerni, először csak a kép, majd segítség alapján. A képek listája és a hozzájuk adott segítség a *IV. mellékletben* olvasható.

A napot néhány magyar népmese vetítése zárta, közöttük a *Kőleves* című, talán sokak által nem ismert eredeti, de sokak öröme a *Babi néni* című átírt változata is, cenzúrázva.

Július 4. – csütörtök

Másnap reggel bizonyossá vált a táborlakók számára mi az a programban szereplő martalóc duhajkodás: reggeli torna, más néven. A jól ismert gimnasztikai gyakorlatok után természetesen nem maradhat ki, hogy legyen egy-egy játék (pl. halászfogó).

A reggeli elfogyasztása és a kerékpárok felmálházása után, elindultunk Csesznekre nagyrészt erdészeti utakon közlekedve. A Cseszneki Vár felé vezető út meglehetősen meredek volt, de ki tolva, ki hajtva biciklijét végül mindannyian feljutottunk. A várról István (miután „gyorstalpalta” magát az információs tábláról) tartott egy valóban élvezetes előadást, ezután körbenézünk a várban.

A várból kiindulva egy hosszabb gyalogos körtúra következett sok kalandos, sok

4. kép
A csapat a Cseszneki Várban

3. kép
Átmászás a Kő-völgy szurdokon

tanulságos mozzanattal. Volt nádsípkészítés, kerítésen átmászás, gyufaláng őrző játék¹, szurdokvölgyben pár lépés sziklamászás és geológiai kiselőadás Borstól. Nehéz lenne mindent felsorolni. A túra folyamán, ha a csapatok felismertek és megneveztek olyan fajt, amely a hétfő esti vetítésben szerepelt, pluszpontot kaptak. Így mindenki nyitottabb szemmel járt, a felbukkanó állatokat, növényeket figyelve.

Hazatérés után még jutott egy kevés szabadidő, a fentebb már említett elfoglaltságokkal (sportolás, társasjátékozás) kitöltve, de hamarosan, közös erővel tábortűzet raktunk, és a szürkület kezdetekor meg is gyújtottuk, nem is akárhogyan. Patyus ugyanis megmutatta, hogy miképpen gyújtottak tüzet a betyárok tűzkövel és taplóval.

A tábortűz mellett egy-két ismerős népdal eléneklése után Kinga tanította a táborozóknak öt betyárballadát: *Csütörtökön virradóra...*, *Jáger Jóska nagy huncut volt...*, *Esik eső, szép csendesen csepereg...*, *Mátészalka gyászba van...*, *Három szabó legények...* (Bár igaz a negyedik nem igazán², az ötödik pedig egyáltalán nem betyárballada. Ezeket annak érdekében választottuk, hogy több eleve ismerős népdal szerepeljen, ne kelljen annyit tanulni.) Teljes szövegük az *V. mellékletben* olvasható.

Már itt megkapták a csapatok a feladatot, hogy a tábor utolsó estéjén ezeket a népdalokat (esetlegesen némi ötletes átírással) színdarab, vagy klip szerűen kell majd bemutatniuk, kezdhetik az ezen való gondolkodást, ötletelést.

A napot ma is a Magyar Népmesék zárta, majd nyugovóra tértünk.

5. kép
Népdaltanulás a tábortűz körül

¹ A csapatok kapnak 10 szál gyufát és az a cél, hogy minél tovább fenntartsák a lángot. Egyszer lehet újragyújtani, de az mínusz 3 szál gyufába kerül.

² Megdöbbenő érdekesség, hogy éppen egy hónappal később, egy Mezőségi népdalgyűjtő utunk során, megismerkedtünk ennek róza sándoros, betyárballada változatával.

Július 5. – péntek

A harmadik napra már ráhangolódtunk annyira a természeti környezetre, hogy megkezdődjön az explicit szakmai program. A szokásos reggeli tevékenységek után forgószínpad típusú szervezésben különböző állomásokon tevékenykedtek a csapatok.

A délelőtti folyamán a tábort megelőző programterv szerint osztottuk be az állomásokat, ezek a 2012-es tervben az 1-es, 3-as, 5-ös, 6-os (csak az első fele) és a 7-es számmal jelölt gyakorlatok. Röviden: mikroszkópozás, faismeret, batikfestés, fűhálózás és vízigerinctelenek. A zászlókészítés persze időigényesebb a többinél, ez úgy tudott megvalósulni, hogy egy-két ember a csapatból mindig ott volt és készítette a zászlót, majd leváltották mások, hogy ne maradjon ki senki egynél több természetbúvár állomás programjából.

Mivel én a vízigerinctelenek állomásán voltam, ezért arról tudok részletesebben írni. A diákokat önmagában lekötötte többé-kevésbé, hogy mennyi (persze számukra önmagában nem feltétlenül izgalmas), de mégis mennyi féle különböző állatot találhatunk a Cuha-patakban rövid idő alatt. Sokakat motivált ezek azonosításának lehetősége a képes határozólappal (ld. VI. melléklet). A közömbösök érdeklődését is szinte kivétel nélkül meghozta az, ha szóba hoztam, hogy pl. az álkérészek lárváit megtalálni tényleg „nagy szám”, vagy ha finoman arra tereltem a beszélgetést, hogy a többi csapat hány fajt talált. Ekkor mindenki azon volt, hogy nekik sikerüljön több és ritkább fajt összeszedni és azonosítani.

Ezzel a délelőtti el is telt, ebéd után pedig következett a második turnus (ld. az előzetes programot), de ekkor csak három állomást valósítottunk meg, mivel a szalagszövés több időt vett igénybe, mint a többi tevékenység, s az állomásfőnökökből sem volt elég felszabadítható. Így csak bagolyköpet vizsgálat, művirágok készítése és szalagszövés volt. A művirág készítésnél és a szalagszövésnél egyszerre két csapat dolgozott.

6. kép
Papírvirágok cukoroldattal

A művirágokat sikeresen elkészítettük, jó sűrű cukorszirupot töltöttünk beléjük. Terv szerint az elkövetkező napokban többször is regisztráltuk volna az ezeket látogató megporzó rovarokat. Sajnos azonban nem érkeztek hozzájuk, holott a szomszédos réten voltak bőven, és a táborszervezési előzményeket tartalmazó fejezetben említett, 2009-es táborban

ugyanaz a vizsgálat kiválóan működött. Feltéhetőleg az idén vásárolt kartonok színe nem volt megfelelő, vagy esetleg a felületén található kémiai anyagok voltak taszítóak.

A bagolyköpetek „boncolása” annál sikeresebb volt, a diákok is fel tudtak ismerni egy-egy, az emberéhez jobban hasonlító csontot, a dolgozat szerzője pedig, friss anatómiai ismereteit kamatoztatva több végtagot össze is tudott állítani, bemutatva az ízesülési pontokat.

8. kép
Késő estébe nyúló szalagszövés

Meglepő és örömdetes volt az a természetesség, ahogyan a néphagyomány megjelent.

Az elhúzódo forgószínpad program után már nem mentünk el Likas-köre számháborúzni, de egy izgalmas program még hátra volt vacsora utánra. Egy néhány állomásból álló, kb. 1 km úthosszú éjszakai akadályversenyt szerveztünk. Az állomásokon voltak szakmai jellegű (pl. levélfelismerés) és ügyességi jellegű (pl. frizbi passzolgatása) feladatok. Természetesen mindezek fölött a lényeg az éjszakai hangulat volt, melyet igencsak megalapozott egy, az első állomásra menet az ösvény fölé beeső, fellógatott bábu. Ezután mindenkinek, garantáltan maradandó élmény volt az este.

Másnap világosban már közel sem tűnt olyan ijesztőnek a bábu, mindenesetre a tábor „befogadta”.

A szalagszövés is nagy érdeklődésre tartott számot, sokan olyan nagy munkálatokba kezdtek, hogy estébe nyúlóan foglalkoztak ezzel. Az este folyamán egész kis fonó hangulat kerekedett a kis társalgóban. A lányok Kinga vezetésével karkötőt készítettek, pletykálgattak és sok-sok népdalt énekeltek.

7. kép
„Józsi” az éjszaka réme

Július 6. – szombat

Az tábor folyamán az ébresztésben a népi hangszerek egyre több szerephez jutottak, szintúgy a reggeli tornában a játékos tevékenységeknek.

A szombati napon a szokásos reggeli tevékenységek után ismét túrára indultunk, melybe beépítettük a tábor (már a 2012-es tervben ismertetett fő feladatát), melyet a csapatoknak kreativitásukon és találékonyságukon túl az előző nap szerzett ismereteik segítségével kellett, hogy megoldjanak. Ez a feladat az idegenvezetés megtervezése egy kiadott területen (ld. 2012-es programerv).

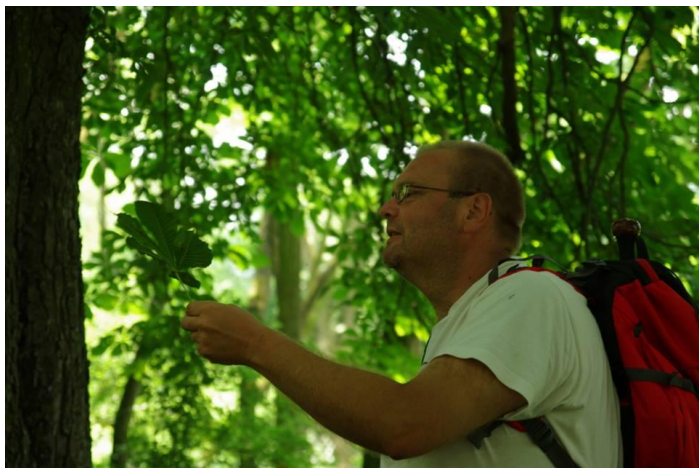
A kirándulás az Alsó-Cuha-szurdok felé vezetett. Most is, tulajdonképpen ad hoc módon rengeteg érdekességgel találkozhattak a táborozók. Volt kis barlangászat (egy kb. 15m-es járaton bújhattunk végig), előadás a barlangkeletkezésről, lágyszárú fajismeret, előadás az aknázómolyok kártékony hatásáról, ebihalmentés a kiszáradó pocsolyákból, rengeteg helyben adódó ismeret, élmény.

9. kép
Reggeli ébresztő kobozsal

10. kép
Kirándulás a Cuha-patak mentén

12. kép
Pár szó az aknázómolyok kártékony tevékenységéről

11. kép
Terepfelmérés a Zsidó-réten

13. kép
Önálló növényhatározás az idegenvezetési terepen

Útközben nézelődve a Zsidó-rét környékét találtuk kellően diverz élőhelyegyüttesnek az idegenvezetési terek kiosztásához. Miután alaposan körülnéztünk, amennyire lehet, igazságosan felosztottuk a terepet a csapatok között. Mindenki kapott

határozókönyveket, melyek segítségével felmérhette, milyen fajok bemutatására alkalmas az a terület, amely nekik jutott. Bár az ilyen jellegű határozó munkára nem különösebben történt felkészítés a tábor folyamán korábban, mégis több órán keresztül tartó, sikeres, hasznos munkát tudtak a csapatok a terepen végezni.

A kirándulásból visszatérve, ebéd után még belefért egy rövid, ámde kalandos kerékpártúra Fenyőfő környékére. Ismét érdekesség, hogy jónéhány diákot nem kellett sokat győzködni, hogy „csakazértis” kétszer annyit tekerjenek a homokos utakon, ahol tengelyig süppedtek a biciklik.

Az esti program most nem volt olyan kötött, mint szokott, főleg társasjátékoztunk, de ellentétben az eddigiekkel, ahogy ez eddig csak magától, úgy ahogy zajlott egy-egy szabadabb időben, most külön propagáltuk, hogy játsszanak. Az estébe beillesztettünk egy általam vezetett gyors vetélkedőt, mely nagyrészt a táborban eddig elhangzott ismeretek szójátokok során történő felelevenítése volt (hasonlók, mint amilyeneket a IV. *mellékletben* is

olvashatunk), ezután mindenki társasjátékot választott és lefekvésig azzal töltötte az idejét. Természetesen az esti mese ma sem hiányozhatott.

Július 7. – vasárnap

Vasárnapi nap is szokásosan indult. Ezután, akinek ez fontos volt, eljöhett a szentmisére. Mikor mindenki visszatért a szállásra, sportnap vette kezdetét. A csapatok jó elosztását mutatja, hogy egyenlő esélyekkel tudtak indulni a legkülönbözőbb sportokban és próbákon. Volt frizbi és foci bajnokság, de aki éppen nem került pályára, azok íjászatban, és a karikás ostor kezelésében mérték össze ügyességüket. Az ostor megszólaltatása nem egyszerű, mégis sokan gazdagodtak sikerélménnyel a nap folyamán a kisebbek közül is. Minden csak gyakorlás kérdése.

A bajnokságok lezajlása után következett az a program, melyet a szervezés során legtöbb kérdőjel

14. kép
Ostordurrogatás védőszemüvegben

16. kép
Főznek a csapatok I.

15. kép
Tűzgyújtás önállóan

20. kép
Főznek a csapatok II.

19. kép
Főznek a csapatok III.

ővezett: a főzőverseny. A csapatok körülbelül egy paprikás krumpli és egy krumplis tészta összes hozzávalójából választhattak tetszés szerinti összetételben, majd ezután mindenki egy külön bográcsban, általa rakott és meggyújtott tűzön kellett, hogy elkészítse az általa megtervezett ételt. Többen kétkeltek a szervezők közül, hogy felnőtt útmutatás nélkül jól meg fogják tudni oldani ezt a feladatot, azonban még a legoptimistábbak is pozitívan csalódtak. A főzőverseny a tábor egyik

18. kép
Az elkészült művek másika

17. kép
Az elkészült művek egyike

leghangulatósabb programja volt, és talán a legtöbbet lendített a csapatok összekovácsolódásán is. Viszonylag rövid idő alatt jóízű, és egymástól egészen különböző ételek születtek. Minden csapat a saját maga által készített ételt elfogyaszthatta.

22. kép
Betyárvirtus

21. kép
„Lóvas” fokoskezelési verseny

Az estebéd után további, kifejezetten a betyáros kerettörténethez passzoló erőpróbákat rendeztünk, minden feladat végrehajtására egy-egy különböző embert delegálhatott a csapat. Volt „petrencés rúd” (valójában kerítésdeszka) kitartása, rajzváltó (ld. később) ami azonban legnagyobb izgalmat keltette, az a „lovas”, fokoskezelési verseny volt. Ebben a játékban a csapat jelöltjének le kellett tekernie egy enyhe lejtőn kerékpárral, megkerülnie egy fát, majd fölfelé tekerve a fűvön, egy homokkal töltött zacskót a kezében tartott fa fokossal felemelve a kezdőpontra szállítania. Volt nagy drukkolás!

A napi program elég kimerítő volt ahhoz, hogy hamar

nyugovóra térjen a Magyar Népmesék után mindenki, és értelmetlenül ne fárasszuk ki őket éjszakai biciklitúrával. De annak a néhány végzősnek, akinek mégis kilométerhiánya volt, annak is volt lehetősége velem egy jó kimerítő, éjszaka közepébe nyúló kerékpártúrát tenni. Aztán már őket sem kellett csucsujgatni.

Lassan kezdett érezhetővé válni a tábor végének közeledése... A reggeli tornák már nem voltak olyan kemények, az ébresztők lassan fél-egy órával későbbre csúsztak... A csapatok pontozó táblázatában már vagy 10-15 sor volt, a különböző feladatokra kapott pontokkal. Mivel a tábor folyamán a feladatok pontértékei egyre nagyobb súllyal szerepeltek, ezért mindig volt esély arra, hogy egy-egy lemaradó csapat az élre törjön, s ez valóban többször meg is történt, így senkiben nem lohadt a lelkesedés.

A hétfői napon szintén kirándulással töltöttük az idő nagy részét, természetesen a szokásos, magától kínálkozó ismeretterjesztési lehetőségek kihasználásával. Első célunk a Pápalátó-kő volt, melyet (hogyan az országutat elkerüljük) a Hódos-éri vadászház érintésével „hódítottunk” meg. Ezután Likas-kőre kirándultunk (útközben havasi cincérrel is volt szerencsénk találkozni), ahol rendhagyó számháborúzás vette kezdetét.

A küzdelem egyszerre zajlott az öt csapat között, úgy, hogy a cél Likas-kő tetejének birtoklása volt a játékidő (15 perc) leteltének pillanatában. Az öt csapat öt különböző irányból támadta meg a stratégiai pontot. Választhatott, hogy gyorsan beszalad és próbálja a játék végéig tartani állásait, vagy inkább megpróbál helyezkedni, és az utolsó pillanatban birtokba venni a helyet.

23. kép
Számháború Likas-kőért

Azt kell mondjam, sokkal mozgalmasabb és izgalmasabb játszmák zajlottak így, mint amikor két csapat keresgéli egymást az erdőben. A küzdelem céltudatos volt és a stratégiai érzék valóban nagy szerepet játszott a győzelem elnyerésében.

A számháború után a csapatok külön-külön (10 percenkénti indítással) tértek vissza a táborba, egy meglehetősen nehéz tájékozódási verseny keretében. Tájfutó térkép (ld. VII. melléklet) alapján kellett 6 db kötelező és 5 db szabadon választható pont érintésével visszatérni a táborba. Az átmenetekben ösvényt alig-alig

tudtak igénybe venni, a tájfutó bóják által jelzett pontok nem voltak könnyen megtalálhatóak, ennek ellenére mindenki beért a táborba még a kora délután folyamán.

A délután fennmaradó részét a csapatok a betyárklippek és az idegenvezetés megtervezésével töltötték. Minthogy az ötletek csak vacsora előtt kezdtek igazán beindulni, még sok kelléket szerettek volna elkészíteni a másnapi előadásokra, ezért erre adtunk alkalmat vacsora után is, majd sötétedés után kezdetét vette a torpedó vetélkedő. (Szabályai a 2012-es tervben (*I. melléklet*) olvashatók, néhány kérdést a *VIII. mellékletben* közöltem) A torpedó, mint minden táborban, most is nagy izgalmakkal és élvezetesen folyt le, s miután véget ért, takarodót hirdettünk, tekintettel a másnapi kiadós programra.

Július 9. – kedd

Elérkezett az utolsó teljes nap. Reggeli torna helyett még egy utolsó rajz váltó volt. Ez a játék, melyre már korábban utaltam, több helyen pedig el is hallgattam, volt a tábornak – talán mondhatjuk – a sztár játéka. Ennek lényege, hogy a csapatok egyenlő távolságra helyezkednek el a játékvezetőtől, aki egy-egy csapattagnak megsúgja az első feladványt. Az, társaihoz futva lerajzolja nekik az activity szabályai szerint. Amikor kitalálják, akkor futhat a csapat második embere a következő feladványért. Amelyik csapat először végez az összes feladvánnyal, az a nyertes. Rendkívül hangulatos és izgalmas játék.

Reggeli után elmentünk a Zsidó-rétre, ahol a csapatok kaptak még egy óra felkészülési időt. Ezután mi, a zsűri megtekinthettük a területek idegenvezetését. Hihetetlenül ötletes és nagyrészt szakmailag is színvonalas produkciókat láthattunk. Minden csapat teljesen eredeti alapötletre építette fel bemutatóját.

24. kép
Rajzváltó

A Csirkefogók csapata egy képzeletbeli gyorsétterem horrorisztikus konyhai üzemébe kalauzolt el bennünket (nem csoda, hogy ez jutott eszükbe, hiszen a területükön találtak egy fácándögöt.)

25. kép
A gyorsétterem segítőkész személyzete

26. kép
Babi néni (sok zöldséggel)

A Lókötkök több helyszínre osztották területüket, és főbb jellegzetességeik alapján minden terület bemutatását más-más keretben valósították meg. Többek között találkoztunk a Pál utcai fiúkkal, és Babi nénivel is.

A Gazfickók úgy gondolták ideje a hóhért akasztani és csak úgy mehettünk végig az idegenvezetés ösvényén, ha a tőlünk megszokott elmés szójáték-rejtvényeiket megfejtettük.

A Zsiványok Hernyófalvára kalauzoltak el bennünket. Lenyűgöző volt az az ötletesség, ahogy mind a csapatukban, mind a területükön mindent milyen tökéletesen hozzáigazítottak ehhez a koncepcióhoz és mennyi apró poénnal tudták színészileg is igényes előadásukat megtűzdelni.

27. kép
Közlekedési lámpa Hernyófalván

A Haramiák idegvezetője egy olajfinomító építésére kijelölt természetvédelmi területet mutatott be nekünk. Jó és rossz lelke: Hara, az ördög, és Mia az angyal örökké a feje fölött vitatkoztak a fajok értékén, egészen addig, amíg a bogaras idegvezető teljesen véletlenül olajra nem bukkant a terület egy sarkában.

A produkciókat a 2012-es tervben leírt szempontok alapján értékeltük, majd visszatértünk a táborba ebédelni.

Ebéd után még volt egy kis idejük a csapatoknak felkészülni a betyár-klippekre, majd tekintettel az esti programok számosságára már korán elkezdjük ezek bemutatását.

28. kép
Mia...

29. kép
...és Hara

32. kép
Jáger Jóskát elkapják a zsandárok

31. kép
Három szabólegények (háttérben: mek-mek-mek)

30. kép
„Mondta néki az anyja...”

33. kép
„Rózsa Sándor a kocsmába’ kesereg...”

Ebben a feladatban is nagyon ötletes és szellemes megoldásokat láthattunk, különösen az új szövegváltozatok, átíratok humora volt kiemelkedő: például Rózsa Sándor lovát lenyúlta a kocsmárosné, Jáger Jóskát a boltos feljelentése alapján lovas (kerékpáros) üldözéssel kapták el a zsandárok, a szabó legények mek-mek-mekegésétől pedig mindenki gurult a nevetéstől.

Miután a zsűri gyorsan döntést hozott, a csaptok záró felvonulása és eredményhirdetés következett. Én úgy éreztem, hogy akiknek nem sikerült dobogós helyezéseket elérniük,

azok is úgy érezték, hogy gazdagodtak valamivel az eltelt egy hét alatt, és a táborzárás ünnepélyes és meghitt hangulatban zajlott le. A végén a táborvezető A.P. tiszteletére még egy újszerű átiratát is elénekeltük közösen Jáger Jóska balladájának (lásd V. melléklet).

34. kép
Felvonulás a batikfestett csapatszálókkal

Ezután moldvai táncházat tartottunk a szabad levegőn, „autentikusan” a fűvön ropva, egy órában. Bár látható: a 2012-es terv írásakor úgy gondoltam, hogy ezt „házon belül” nem fogjuk tudni megoldani, végül csak egy furulyás barátunknak kellett lelátogatnia. Egy végzős diák dobolt, Kinga kobzolt, jómagam pedig tanítottam a táncokat.

Már többször vettem részt ilyen jellegű táborban tánctanításban, és ellenállással, vagy komoly húzódozással sosem igen találkoztam (legalábbis ebben a közegben), de az a kedv, amivel mindenki részt vett ezen az egy órás táncházon, az valóban különleges volt. A hangulat még a szomszéd táborból is átvonzott néhány fiataalt.

A táncház után tábortűzet raktunk, elénekeltünk még néhány népdalt, ezután nem maradhatott el a szokásos Magyar Népmesék sem, és zárásképpen, tekintettel a tiszta időre és a holdmentes égre, Bors még tartott egy rövid csillagászati kiselőadást, végigmutogatva a nyári égbolt leglátványosabb képviselőit.

Egy valóban tartalmas és kimerítő nap után tértünk nyugovóra.

35. kép
Táncház a turistaház kertjének fűvén

36. kép
Záró tábortűz

Július 10. – szerda

Az utolsó nap vállalkoztunk arra a lehetetlennek tűnő feladatra, hogy Veszprémig kerékpáron közlekedjünk. A táborzárót ennek érdekében tartottuk meg már kedd este. A szerda reggel így tudott csak és kizárólag a pakolással és a hazautazással telni.

Hazaúton az odaút erdei ösvényét, ugyanakkor az országutakat is elkerülve, nagyrészt erdészeti földutakon, nagy melegben tekertünk Veszprémig. A kisebbeknek valószínűleg soha

meg nem tapasztalt erőpróbát kellett kiállniuk, a kerékpártúra hangulata mégsem volt hajszt. Kellő pihenő, csokoládé és üdítőosztás beiktatásával jó hangulatban és kellő időben tudtunk Veszprémbe érkezni, és felszállni a vonatra.

A Déli-pályaudvaron szokásosan csatakiáltással vettünk búcsút egymástól, és ki-ki szüleivel hazatért egy természetben eltöltött maradandó élményekkel teli hét után.

37. kép
Csoportkép az egész táborról

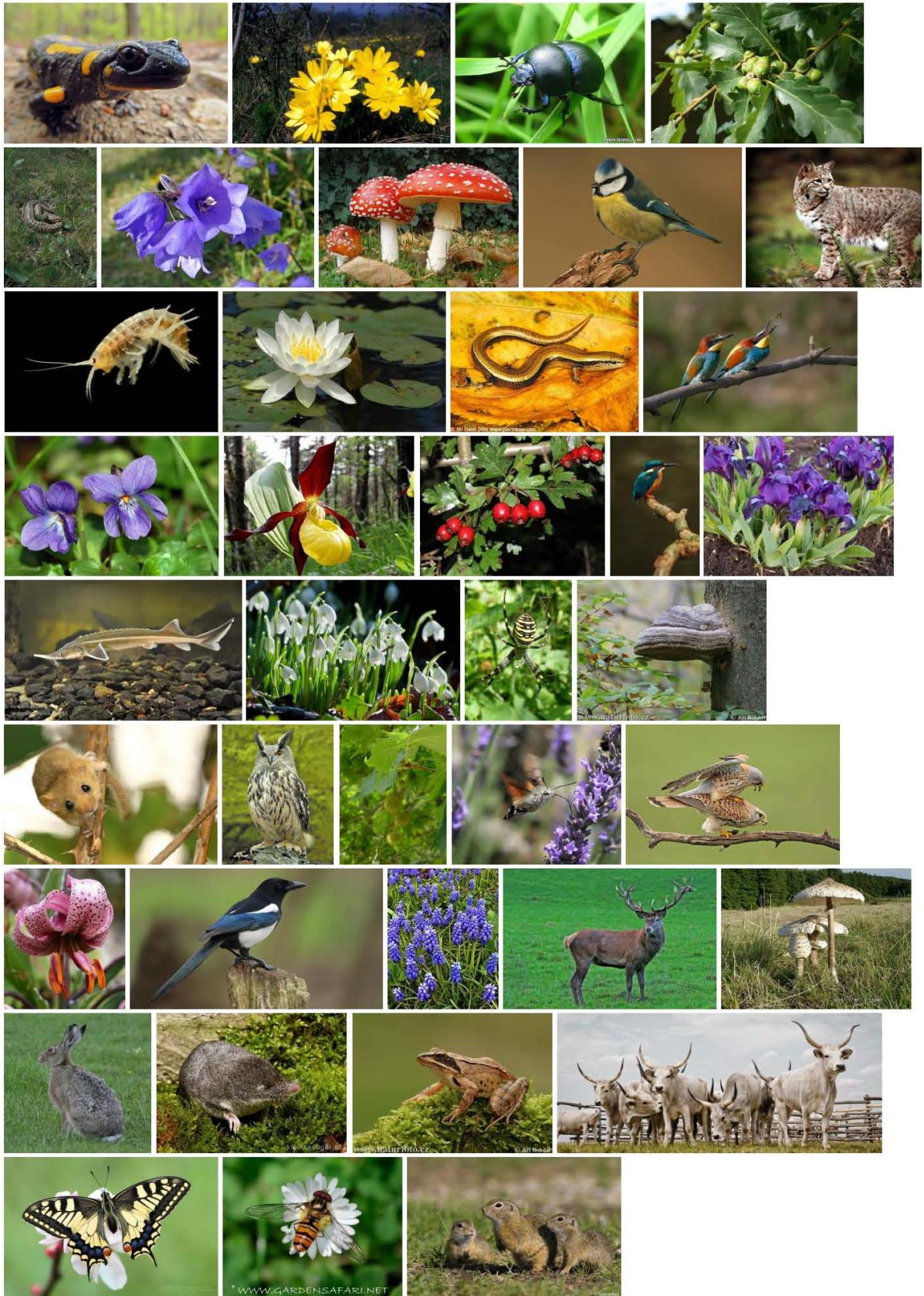
FÜGGELÉK – IV. MELLÉKLET

A vetítős játék képei

Először sztárok, filmek, márkák, stb. fotóit vetítjük, fontos, hogy megmondjuk, mire vagyunk kíváncsiak a képpel kapcsolatban!

Ezután fontos, hogy átvezessük a folytatást (ld. a feladattervet), majd ezeket a képeket vetíthetjük:

A képekhez a következő szójátékokba rejtett segítségeket (?) adhatjuk:

(// = hangferdítés)

28.	ronda malasztos fal	48.	// autótároló (+amit látsz)
29.	tekercshez hasonló, hahó	49.	(nincs)
	végtelen kis rihárd	50.	piros csoki legendás futballista
30.	állóvize belélegez, trágya	51.	ajakkerekítése igen
	tejtermék	52.	folyóíráttal szembeni például a
31.	// himbírka fekhely, tehén emlő		lehetőségek
32.	(nincs)	53.	(nincs)
33.	// dühös (+amit látsz)	54.	kommunista szláv gyilkológép
34.	rovargyilkos, Asterix padja	55.	disznóként bánik a földdel
35.	égszín kis hangszer-tányér		Bánk, Allan művésznő az
36.	szépségére büszke ABCvég		ellenállás mértékegysége-e
37.	ugráló vérszívó, daganat	56.	kicsi ürülék
38.	varrószerszámon jeges pára, //	57.	szőlő.....-ös kicsi
	ajakpirosítója		kagylóékszer
39.	extelenor, lónógatások	58.	Játék (keleti tájszólásban)
40.	// sétálva testépít		csapnivaló fém
41.	ez van a H utáni tájfutó ponton	59.	patás állat
42.	örvendező nő nyámnyila férje		futóművéről nevezett
	(tutyimutyi József)	60.	csillagközi jamaikai zene kézzel
43.	nem több, nem porzós, (Harry		elérni próbál
	Potterből)	61.	ha a szolgára rátesszük, van ott?
44.	fagyott vízről kapta a nevét		Hol? (y-ok összekeveredtek...)
45.	hirtelen megálló (csak több	62.	// transzsilván fegyverszünet
	ékezetten) viráglepel (Edward	63.	a maszek ruh
	királyom)	64.	kefe csak fúr
46.	ékezet nélküli bizonytalansága	65.	Válj hangzóvá
47.	nem tudjuk, merre van	66.	Gyors, az f néma

FÜGGELÉK – V. MELLÉKLET

Népdalszövegek

csütörtökön virradóra
találtam egy pej csikóra
azon hajtottam a tinót
mind a három daruszőr volt

tisza partján elaludtam
ej de szomorút álmodtam
megálmodtam azt az egyet
babám nem leszek a tied

de amikor felébredtem
kilenc zsandár áll előttem
azt kérdezik mi a nevem
hol az utazólevelem

zsandár urak mit akarnak
talán vasalni akarnak
nem akarunk mink vasalni
szilaj csikót jöttünk venni

szilaj csikó nem eladó
nem is zsandár alá való
mer ha arra zsandár ülne
még a madár is rab lenne

azt kérdezik mi a nevem
hol az utazólevelem
kettőt mindjárt agyonlőttem
ez az utazólevelem

Esik eső, szép csendesen csepereg.
Rúzs Sándor, a kocsmába kesereg.
Kocsmárosné, bort hozzon az asztalra,
legszebb lányát állíja ki, strázsára.

Édesanyám, strázs kislány nem leszek!
Amott gyünnek, a fegyveres vitézek!
Rúzs Sándor nem vette ezt tréfára,
felkapott a sárgaszőrű lovára!

Lova, lova, lova viszi messzire!
Egyenest, a kerek erdő szélébe!
lova lába, megbotlott egy gödörbe,
Ott fogták el, Rúzs Sándort örökre!

Jáger Jóska nagy huncut vót,
Míg ezen a világon vót,
Felöltözött jány ruhába,
Pipi-piros rokolyába.

Végigsétált a piacon,
A piacon mint kisasszony,
Bémegyen a szílső bótba,
Válogat a viganókba.

– Válogasson a kisasszony,
Ne siessen olyan nagyon!
– Sietek én, boltos uram,
Sokfelé van az én útam. –

A szegedi akasztófa,
Márványkőből van kirakva,
Míg a töve ki se száradt,
Jáger Jóska rajtaszáradt.

1. //: Mátészalka gyászba' van, gyászba'
van,://

Mátészalka gyászba' van,
//: Gacsaj Pesta halva van. ://

2. //: Még vasárnap délután, délután ://
Még vasárnap délután
//: Maga ment a lyány után. ://

3. //: Mondta néki az anyja, az anyja ://
Mondta néki az anyja:
//: - Pesta fiam, jer haza! ://

4. //: Nem megyek én még haza, még haza,
://
Nem megyek én még haza,
Vérbe' gázolok még ma! ://

5. //: Hazafelé mentében, mentében, ://
Hazafelé mentében
//: Rézfokos a szívében. ://

6. //: Lányok, lányok sírjátok, sírjátok, ://
Lányok, lányok sírjátok,
//: Gyöngykoszorút fonjátok. ://

Három betyár legények, mek, mek, mek,
Vándorolni elmentek, mek, mek, mek,
Hárman ültek egy kecskére, úgy mentek el
Kecskemétre, mek, mek, mek.

Egy faluba betértek, mek, mek, mek,
Egy kocsmába betértek, mek, mek, mek,
Hárman kértek egy deci bort, hogy
lemossák
Az úti port mek, mek, mek.

Mikor a bort megitták, mek, mek, mek,
Kifizetni nem tudták, mek, mek, mek,
Az ablakhoz sorba álltak, mint a kecskék
Kiugráltak, mek, mek, mek.

Az átírat A.I. tiszteletére

Antal Pista Nagy huncut volt
Vinyén betyártábort tartott
Felöltözött bő gatyába
Ostort hurkolt a nyakába

Végigbringáz a Bakonyon
A Bakonyon mint a ciklon
Visz magával gyerekeket
Széthajtani szegényeket

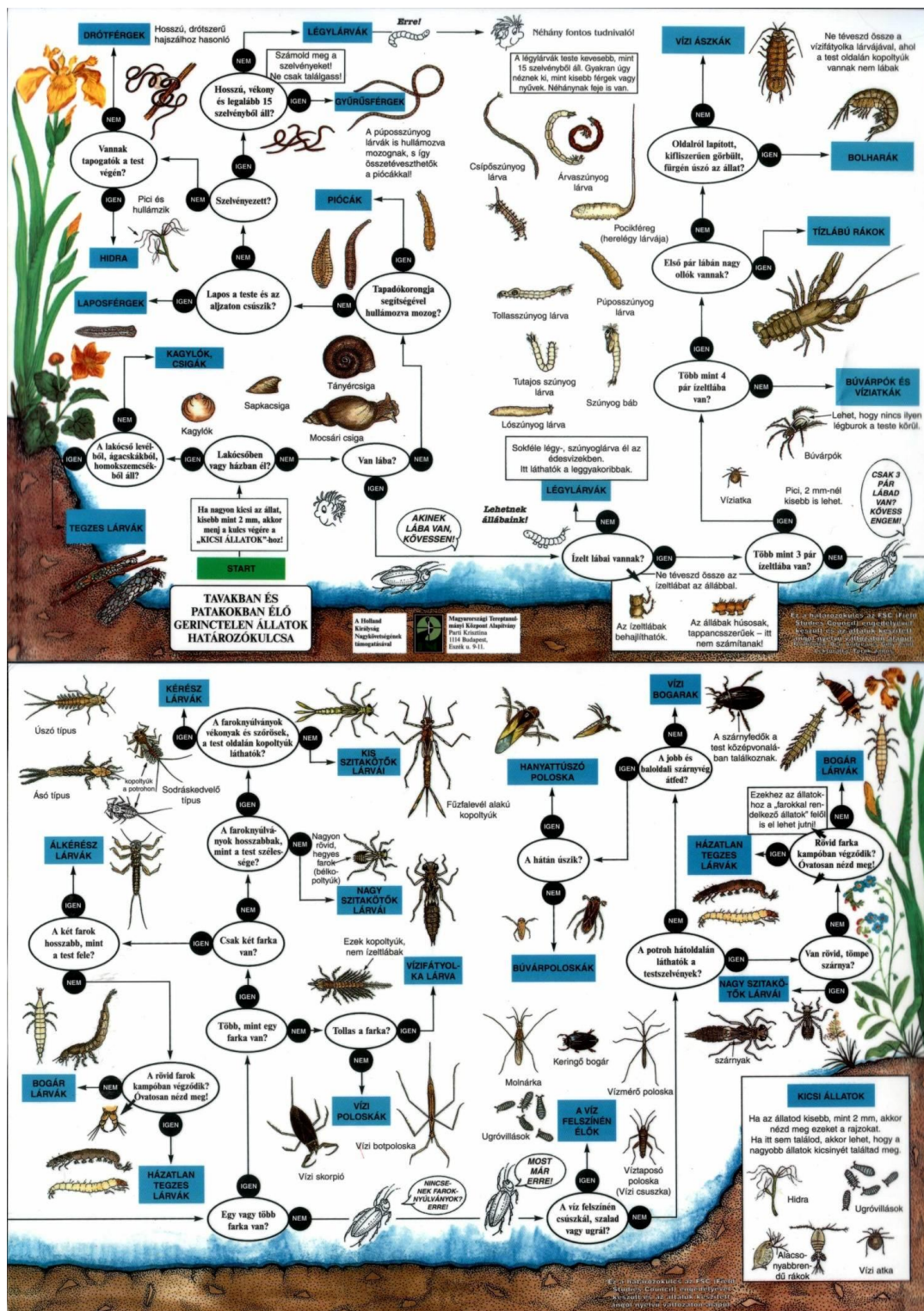
Lópiócák közé nyúlkal
Bagolyköpetekben turkál
Nyálkás moszatokból merít
S erre minket is kényszerít

Fékezzen le Antal Pista
Ne pörögjön már annyira
Nem fékezek jó Bors uram
Mint a villám tovasuhan

A Vinyei öreg tölgyfa
Tik-takokkal van kirakva
Rá van írva éljen soká
Antal Pista nájlombetyár

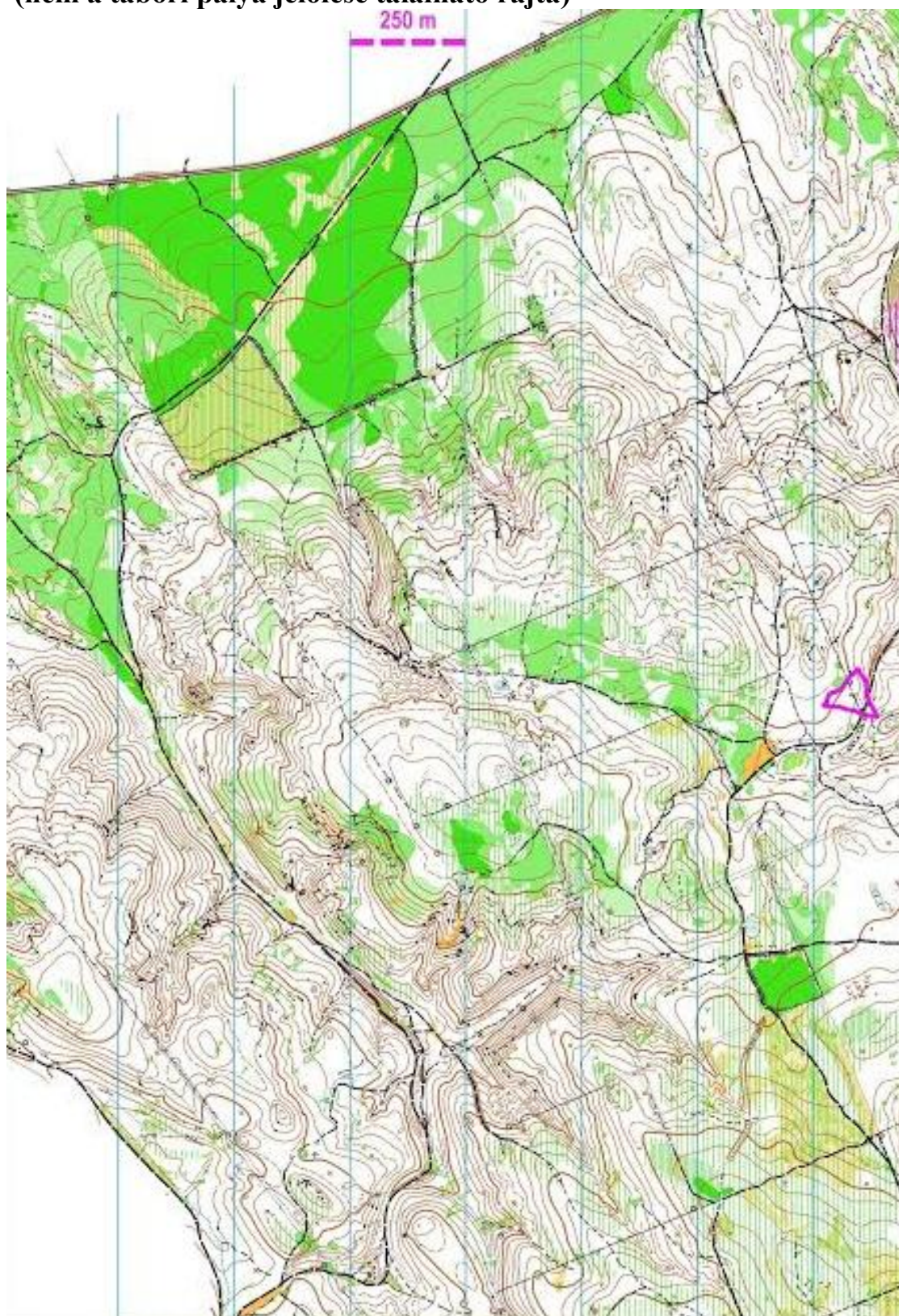
FÜGGELÉK – VI. MELLÉKLET

Makrovízigerintelen határozólapok, a patak vizsgálatához

FÜGGELÉK – VII. MELLÉKLET

**Térkép a tájékozódási verseny terepéről
(nem a tábori pálya jelölése található rajta)**

FÜGGELÉK – VIII. MELLÉKLET

Néhány példa torpedókérdésekből

Mely rovarfaj fordult elő tömegesen a szállás kertjében? (olasz sáska)

Végtelen telefonjelszó (Pinkó (Magyar Népmesék egyik hőse))

Mely falun haladtunk keresztül Csesznekre menet? (Bakonyszentkirály)

Neuronon sofőr (idegenvezető)

Milyen magas az Északi-Bakony legmagasabb pontja (+-20m)? (709 m)